

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

12 Quæ causa excuset locantes; & vendentes domos, cibaria, vestes,
meretricibus, & vsurariis? Quæ meretricum patronos. Quæ pingentes
Adonidem nudum, vel concubiam Amasio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

8 Rursus si famulus sis alicuius gentilis poteris dominum ad idololum templa comitari, & genu flectente domino, tu similiter genu flectere, taliter quod ex tali genuflexione non intelligaris idololum adorare, sed solum vrbatum esse, & debitum domino obsequium, prestare: nam si videntes intelligunt te idolo genu flectere, ex nulla causa tibi esset licitum, quia est intrinsece malum exteriorum cultum, & reuerentiam idolo exhibere, & iuxta hanc intelligenda est petitio Naaman ab Eliseo, vt adorante eius domino in templo Remmon, ipse similiter adoraret, 4. Reg. 5. n. 18. Si enim loquebatur de adoratione idolo exhibenda, omnino erat illicitum; & quod videatur loqui probat, quia petiuit ab Eliseo, vt deprecaretur Dominum sibi ignosci pro hac adoratione. Et propheta non approbans, sed permittens dixit, *Vade in pace.* Si autem non de adoratione Idolo facienda, sed de adoratione reuerentia, & vrbata domino facienda loqueretur, vt locutum fuisse dicunt Lyra *ibi.* Azor. *rom. 5. in istis. lib. 8. cap. 27. quast. 7.* Sanchez alios referens, *lib. 1. cap. 7. num. 21. & lib. 2. cap. 4. num. 14.* Suarez *defensio. fidei. lib. 6. cap. 9. & disp. 10. de char. sect. 3. num. 5.* Rebell. *1. part. lib. 2. de oblig. quast. 14. sect. 7. num. 53.* Dicendum est approbati potuisse ab Eliseo. Aduertit tamen & optime Suar. *illa. sect. 3. num. 5.* facili negotio posse Naaman declarare ex vrbatitate genusfectionem veri Dei, cui vt creditur, templum exedificauit, siquidem ad hunc finem terram ex Hierusalem aduxit.

9 Si vero de ministerijs iniuriosa actioni deservientibus loquamur, & hac indifferentia sint, sicuti sunt comitarii furem, vel occisorem, sustentare scalam, dare gladium occidere volenti, & similia, est possunt in aliquo casu honestari, at hic debet esse grauissimus, & longe maior quam in superioribus actionibus, quia tunc non solum agitur de vitando heu peccato, sed precipue de vitando periculo, & damno innocentis. Quocirca spectandum est damnum innocentis, & comparandum cum damno, quod tibi euenire potest ex cessatione talis ministerij; nam si damnum innocentis est vitia, & tuum in pecuniis, & non multum graue, cui dubium esse potest te obligatum esse abstinerere, & pari illud damnum ne innocens peccet, & ita tenet Sanch. *lib. 1. in Decal. cap. 7. n. 12. 18. 2. 2. 7.* neque est qui contradicat. Quod autem ad mouere scalam furem, tradere enim volenti occidere, vel ostendere vbi sit inimicus, sint actiones de se indifferentes probatur, quia possunt bono vsui deseruire, & solum ex malitia alterius in malum detorquentur: & ita tradit D. Thom. *4. disp. 23. q. 2. art. 2. quast. 3.* Eman Saa *verbo peccatum. n. 9.* Salas *1. 2. tract. 3. disp. 3. sect. 1.* Vega. *lib. 5. sum. cap. 440.* Sanch. *lib. in Decal. cap. 7. num. 18. sine.* Valq. *de scand. quast. 43. art. 8. dub. 7. de restit. cap. 9. §. 1. dub. 2. num. 39.*

10 Hinc oritur non leue dubium quare causa sufficiens sit, vt ad culpa liberentur captiui Christiani remigantes in Turcarum trahentibus, vel apponentes scalas ad occupandam ciuitatem, vel porrigentes arma, ad Christianos occidendos.

Plures Doctores tenent nullam adesse causam excusantem ad culpa, etsi ad censura excuset: ita docuit Vgolin. *de censur. Papa. referu. part. 2. c. 3. §. 2. vers. a comnes eorum fautores.* Toler. *sum. in exposit. bulla. Cava. excom. §. sine.* Nauarr. *sum. cap. 27. num. 53. & cap. ita quorundam de ludais. notab. 11. n. 10.* Suar. *rom. 5. in 3. p. disputacione 21. sect. 2. n. 60. & segg. Pedriza. mandato 7. num. 29.*

Mouentur, quia cooperari bello iniusto, rapinae, & decisioni innocentis est intrinsece malum, sed illi miseri captiui remigantes, & alia facientes hanc cooperationem videntur prestare. Ergo. Verum probabilius multo est nullam culpam committere hos renigantes, si timore mortis, vel alterius grauissimi damni remigent, aliave officia indifferentia prestent: quia ij non directe, sed indirecte cooperantur: cooperatio autem indirecta fit per actionem de se indifferentem honestari potest causa graui intercedente, vt de cooperatione indirecta ad libidinem, ad intemperantiam, ad irreligionem admittunt communiter Doctores. Ergo. Quod autem remigatio, & alia huiusmodi prout a captiuis procedit actio sit indifferens, inde constat Quia ipsi nihil aliud faciunt, quam applicare nauem, scalas apponere, propugnacula deferre, quibus factis poterant Turca nullum damnum Christianis facere. Ergo actio prout ab illis procedit, non trahit damnum necessarium. Secus est de emissionem sagitte, vel bombardae, haec enim secum necessario trahunt damnum proximi in vita, ac proinde intrinsece mala sunt, neque vquam honestari possunt. Petrus de Nauarra *lib. 3. de restit. in 21. c. 4. dub. 4. n. 51. 2. edit. Cordub. quast. 137. dub. 2. Salas 21. tit. 3. disp. 3. sect. 1. num. 30. corol. 1. Molina tit. 1. de iustit. disp. 115. Concl. 1. Lessius lib. 2. de iust. c. 9. dub. 18. n. 122. & cap. 13. dub. 3. num. 30. Sanch. alios referens lib. 1. in decal. cap. 7. num. 18. Rebell. 1. p. de obligat. iustit. lib. 2. q. 14. sect. 7. n. 52. Valq. q. 43. art. 8. de scand. dub. 7. & tract. de restit. cap. 9. dub. 2. §. 1. num. 39.*

11 Limitant tamen bene Salas, Sanch. Mol. Lessius, Rebell. Valq. non excusari timore mortis remigantes, si videant damnum graue reipublicae Christianae ipsis non remigantibus euitari posse, quia tunc tenentur propriam vitam ob commune bonum exponere. At raro, vel nunquam hic casus potest contingere, in quo aliquis in particulari obligatus maneat. Quia raro potest aliquis sibi persuadere alios cessaturos fore a remigando, si ipse cesset, & sola cessatione ipsius damnum commune euitari.

12 Maior mihi est dubitatio de aliis actionibus directis, & per se proximo iniuriosis, quales sunt eius domum perfingere, deuasare, bona furtipere: haec enim non videntur vilo modo honestari posse: & ita docet Agid. de Coniug. *disp. 31. de char. dub. 7. n. 104.* referens Lotca, *disp. 51. Ceterum timore mortis haec honestari posse docet optime Mol. tit. 2. de iust. disp. 115. concl. 4.* Quia tibi licitum est exterrere bonis proximi vti, prout necessarium est ad vitandam calamitatem necessitatem, sed illa deuasare, capere, & asportare, traedereque minanti mortem est tibi necessarium ad illam vitandam. Ergo id facere potes. Neque dominus illatum remum debet esse iniustus, sed potius debet ex charitate conuincere, neque actionem prout a te fit iniuriolam reputare, conuincit ex parte Lessius *l. 2. de iustit. c. 18. dub. 3. num. 30.* affirmans has actiones iniurias esse, nisi forte facias animo compensandi, quia tunc dominus debet permittere, ne grauissimum malum incurras.

PUNCTVM XII.

Quare causa excuset locantes, & vendentes domos, cibaria, vestes, meretricibus, & vlturariis, quare meretricum patronos, quare pingentes Adonidem nudum, & vel concubinam amafio.

- 1 De locatione, & venditione domus, vestium, & alimentorum communis tenet sententia absque ulla causa se libere facere posse.
- 2 Imò carius potes locare domum iis peccatoribus quem alius honestis personis.
- 3 Si tua domus aptior est ad malam negociationem vel turpitudinem, non licet tibi si commodè potes, illi encudero.
- 4 Vlturariis alienigenis domus locari non possunt.
- 5 Patroni meretricum si contenti essent officio sui a reipublica designato sustinere possunt. At ut ipse se gerunt vix abstinent possunt.
- 6 Pingentes Adonidem, concubinam amafio, idolum Ethnicum excusari possunt, si grauissimo metu compellantur, vna aliter.
- 7 Satisfit obiectioni cuiusdam de Horis.

1 **C**ommunis sententia docet nullam causam ad hoc requiri, sed libere te posse locare, & vendere domum, cibaria & vestes meretricibus, & vlturariis, ad illorum habitaculum, & sustentationem. Primo, Quia haec omnia a peccato remota sunt, cum non sint illius materia, neque occasio, Sanch. *lib. 1. in decal. cap. 7. num. 20.* Lessius *lib. 2. de iust. cap. 24. dub. 7. Valq. de scand. quast. 43. art. 8. dub. 5. finit. Rebell. lib. 14. quast. 17. num. 8. Bonac. quast. 4. de matrim. p. 14. num. 5. Valent. 3. tit. disput. 5. quast. 20. p. 5. pag. 1133. vers. Ex hoc autem & quast. 2. 1. p. m. 10. 4. circa finem Azor. 2. tit. iustit. lib. 12. cap. vlt. quast. 3.* Secundo, Vtens iure proprio tuas locando & vendendo. Tertio, Peccatum illicum non teneris impedire. Siquidem nec reipublica impedit, cum possit, imò ea permittit ob grauiora mala vitanda. Haec rationes probant te posse iis vendere, locare domum, vestesque alimenta, esto aequè bene aliis possis locare.

2 Aduertit tamen Nauarr. *sum. cap. 17. num. 195. §. respondimus,* non licere tibi domum locare meretricibus carnis, quam locaretur honestis, eo quod magis lucrentur, quia videris esse particeps lucri obuenientis ex peccato. Verum haec limitatio mihi non probatur, quia neque talis locatio est contra castitatem, neque contra iustitiam, non contra castitatem, quia sicut locare domum, & recipere pretium locationis, etiam si sit pretium ex turpitudine acceptionum, non est contra castitatem, neque etiam est recipere maius pretium, quia non ob turpitudinem, sed ob domum locatam recipitur. Item haec difficultas imenendi domos accommodatas potius retardat ad meretricio, quam compellit. Quod verò non sit contra iustitiam inde constat, quia ex habitatione meretricis, & vlturarij domus vilescit, & conuenienter minoris postea conducenda est, & ratione huius damni poteris plus locare meretrici, quam feminæ honestae.

3 Verum etsi hoc ita sit, si tamen tua domus aptior sit

ad illam execrandam negotiationem, & turpitudinem, existimo te teneri nec vendere, nec locare is perditis personis si inuentas alias, quibus loce: quia lege charitatis teneris vitare peccata, quae possis abique tuo graui detrimento, praecipue cum republica solum intendas habebationem concedere ad vitendum, non aptitudinem ad peccandum & ita tenet Bonac. Valen. Sanch. Rebello. *supra*. Idem quod dictum est de hac domo, dicendum est de veltibus, quae magis ad ornatum, & ad inuenum animos alliciendos deseruire possunt, quam ad necessitatem.

4. Aduertendum tamen est vlturariis alienigenis, hoc est, qui ex alio regno originem trahunt, nullo modo posse domos locari, vel alio modo ad habitandum concedi, quia ita concupit, *cap. 14. n. 40. vers. duodecimo*. Molin. *to. 2. de iust. disp. 331. vers. de eo qui apud vsurarium*. Valent. *2. 2. disp. 5. q. 2. 1. p. 1. s. fine*. Rebello. *de inst. p. 2. lib. 8. q. 16. s. 4. n. 20*. requiri necessario causam grauem, si cessante tua depositione vltura non exercentur, vel non exercentur in tanta quantitate: quia in praesenti non solum est obligatio vitandi peccatum vlturarij, sed etiam damnum, quod recipiunt mutuararij. Quapropter Vasquez existimat deponentem obligatum esse restituere vlturas, quas mutuas accepit ex tua pecunia mutuata, quia praebuiti materiam iniustitiae, sicuti obligaris, cum praebes enim volenti occidere inimicum. Idem tenet Basile de Leon *lib. 5. de matrim. cap. 18. §. 4. n. 23*. Dura tamen est obligatio, neque ab alijs Doctoribus admittitur, quia deposita pecunia est causa nimis remota tenoris: indiget enim voluntate sceleratoris, & voluntate sceleris concedentis. Quae autem causa grauis sit honestandi hanc depositionem, affirmo esse securitatem pecuniae, si enim tibi ad huiusmodi finem necessarium esse deponere pecuniam apud praedictum numularium, neque inuenis alium apud quem securam serues, poteris absque peccato deponere, neque vltura inde accepta tibi debet imputari.

5. Patroni meretricium (quos vulgo *padres de las manco-las* appellant) destinati sunt a republica solum vt meretrices lenocent inuolantes, & morbo contagioso laborantes expellant, & contenti essent hac vii occupatione, possent sustineri, vt praeter Ferr. de Ledesma, & Man. docet Sanch. *lib. 1. in Decal. cap. 7. n. 32*. At limites illius excedunt, & pluribus meretricium peccatis implicentur, quia fauent pulchrioribus, & quae quatuor maiorem comparant, illasque ad mundicias deferunt, & videndas exponunt, & pluribus viis curant, ne tam turpi lucro recedant: ob quae optime dixit Sanch. *lib. 1. in Decal. cap. 7. num. 32*. difficillimo negotio hos ab-olui posse.

6. Pagens concubinam, illiusque picturam amasio tribuunt. Et idem est de pictura Idoli ad peccationem ethnici, quavis actio de se indifferens sit, & bono vii deseruire possit, ac proinde ex aliqua graui causa honestari, vt docet Thom. Sanch. *lib. 1. in Decal. cap. 7*. quia tamen fomentum est, & incitamentum turpis amoris, vel idololatriae, mortale peccatum est, nisi pressus aliqua grauis causa faceres. Haec autem causa grauis non est amissio lucri ex tali pictura, alijs semper tibi liceret haec pingere. Quare illam solum causam sufficientem putarem, quae grauem metum motus vel venerationis valetet incurere: Fabricatio enim eius picturae, illiusque donatio homini sic deperdito, est quasi donatio gladij parato occidere, & ita sine vlla distinctione esse peccatum mortale, docent Azor. *tom. 2. in sist. moral. lib. 12. cap. ult. q. 9*. Bonacina *disp. 2. peccat. q. 4. p. 2. §. vnic. c. 19*.

7. Coniuch vero *disp. 18. de infidelit. dub. 18. n. 113*. credit ad vlturum metum licere pingere idolum, vestem sacerdotum licere ad peccationem infidelis, quia in illis circumstantiis causa illa fabricatio in honorem facti cultus, & est quadam figuratio: siquidem famularis infidelis, & vt illius instrumentum agis, cum agis ad eius peccationem. Quapropter plures caupones maluerunt grauisissima tormenta perpeti, quam solida ad peccationem Imperatorum fabricare, sicut de Marco Anthonio Episcopo testatur Theodor. *lib. 3. histor. cap. 5*. At credo grauisimum metu excusari posse, si a te non expostulata fuerit in contemptum religionis, neque scandalum adit te in contumeliam. Nam fabricatio idoli, & concubinae pictura mortales mala non est, sed saepe honestari potest. Quod autem ad peccationem illius, qui illa ad malum finem vltutus est, non constituit in fabricante malitiam, quia ipse non famularatur, potens in illa mala intentione, sed in te petita, & hoc ex necia, neque agit vt instrumentum mali operis, sed ex ipsa indifferens.

PUNCTUM XIII.

Quae causa excuset deponentem pecunias apud Vlturarium, quibus creditur vti debere ad vsuram, & deponentem vinum apud tabernarium, qui creditur venditurus fore mixtum aqua.

- 1. Probabilis est causam grauem in deponente pecunias requiri.
- 2. Si tabernarius vendit vinum mixtum aqua, quod tu habes, apud illum depositum, pro viribus venditionem impetere teneris, si scias, & ad restitutionem obligaris: si te ignorante contingat venditio restituere debes, in quo fuerit factus locupletior.
- 3. Vinum his simulationibus vendere non potes, si commodum vlturarij venditionem excusare.

Et in Castellan. Aragon, Bannes, & alij relati a Sanchez *lib. 1. in Decal. cap. 7. n. 36*, nullam causam in deponente *Ferd. de Castro Sum. Ador. Pars 1.*

pecunias expostulens; quia haec pecuniarum depositio non videtur vsurarium causa, sicut nec locatio domus. Nihilominus tamen probabilis existimo, cum Sanchez *supra*. Nauar. *sum. cap. 14. n. 40. vers. duodecimo*. Molin. *to. 2. de iust. disp. 331. vers. de eo qui apud vsurarium*. Valent. *2. 2. disp. 5. q. 2. 1. p. 1. s. fine*. Rebello. *de inst. p. 2. lib. 8. q. 16. s. 4. n. 20*. requiri necessario causam grauem, si cessante tua depositione vltura non exercentur, vel non exercentur in tanta quantitate: quia in praesenti non solum est obligatio vitandi peccatum vlturarij, sed etiam damnum, quod recipiunt mutuararij. Quapropter Vasquez existimat deponentem obligatum esse restituere vlturas, quas mutuas accepit ex tua pecunia mutuata, quia praebuiti materiam iniustitiae, sicuti obligaris, cum praebes enim volenti occidere inimicum. Idem tenet Basile de Leon *lib. 5. de matrim. cap. 18. §. 4. n. 23*. Dura tamen est obligatio, neque ab alijs Doctoribus admittitur, quia deposita pecunia est causa nimis remota tenoris: indiget enim voluntate sceleratoris, & voluntate sceleris concedentis. Quae autem causa grauis sit honestandi hanc depositionem, affirmo esse securitatem pecuniae, si enim tibi ad huiusmodi finem necessarium esse deponere pecuniam apud praedictum numularium, neque inuenis alium apud quem securam serues, poteris absque peccato deponere, neque vltura inde accepta tibi debet imputari.

2. Aliter de depositione vini philosophandum est, si vinum apud tabernarium deponas, ipseque vendat aqua mixtum, & concius sis illius delicti grauius peccas, si pro viribus non impedis, quia cum vinum sit tuum, & non tabernarij, tu proprie vendis, & non ille, ac proinde omnia damna teneris reparare. Quod si ipse te ignorante vendidit, teneberis restituere ea in quibus factus fueris locupletior.

3. Verum si vinum apud tabernarios non fuit depositum, sed a te venditum; sciebas tamen tabernarios iterum vendituros non purum, sed aqua mixtum, vel alio modo simulatum. Tunc dicendum est te obligatum esse ex charitate iis simulatoribus vinum non vendere: si alios inuenias, de quibus iure non praesumis simulationem, quia teneris quoad possis peccata impedire, & praecipue, quae in damnum tertij veigunt. At si cogeris vinum inuenditum habere, cum hoc tibi graue, & molestum futurum sit, poteris peccatum illorum permittere vtendo iure tuo. Sic Sanchez *lib. 1. cap. 7. n. 37*.

PUNCTUM XIV.

Quae causa excuset tabernarios, caupones vendentes vinum scienter inebriaturis, cibaria soluturis ieiunium.

- 1. In vendente vinum inebriaturis causa grauis desideratur. Et quae haec sit.
- 2. In vendente cibaria soluturis ieiunium, minor causa, sed grauis desideratur, qualis est diminutio emptorum ex denegata venditione: nunquam tamen est censenda sufficiens causa amissio lucri quod ex cana vendita provenire potest.

1. IN vendentibus vinum inebriaturis constat debere esse causam grauem, qualis esset, si timeres ab ementibus affici iniuria, eo quod vinum denegares, vel multum diminuendos esse emptores: cum enim ebrietas peccatum sit non solum ebrio damnosum, sed periculosum alijs; hanc grauem causam expostulat subministratio materiae illius: illa autem causa posita, cum venditio de se sit res indifferens, honestari sufficienter potest: & ita relato Valent. *2. 2. disp. 5. quast. 2. 1. punct. 4. vers. unde ad argumentum Caier. & Man. tenet Sanch. l. 1. in Decal. c. 7. num. 33*.

2. In vendentibus item cibaria soluturis ieiunium etiam causa desideratur minor, quam in supradicta venditione vini, quia solutio ieiunij non est peccatum alijs periculosum, causa tamen est sufficiens, si ob denegata cibaria, timeres diminutionem emptorum, praecipue cum raro ex tua denegatione vitatio peccati obrineatur, alij enim te deficiente cibaria ministrabant & ita alijs relatis docet Sanchez *num. 34*. Nunquam tamen existimarem esse sufficientem causam amissionem lucri quod tibi ex cana vendita soluturis ieiunium provenire potest, quia hoc leuissimum quid est, vt propter illud graue peccatum permittendum sit, & materia illius subministranda.